

Το Άλφα και το Ωμέγα

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Από τα αρχαία χρόνια η ανθρωπότητα προσπάθησε μέσα από τη δίνη των μεταφυσικών της ανησυχιών να βρει ορισμένες ικανοποιητικές απαντήσεις στο μυστήριο της ύπαρξης. Οι άνθρωποι, μέσα από το ενδεχόμενο του προσωπικού μας ναυαγίου καλέσαμε σε βοήθεια , άλλοτε στενάζοντας και ποτίζοντας την αφιλόξενη γη με δάκρυα, και άλλοτε στέλνοντας ένα αμήχανο S.O.S προς τον απέραντο και αινιγματικό ουρανό. Ζητήσαμε την συνδρομή μιας υπερβατικής αρχής, δύναμης και εξουσίας που να εμπεριέχει όλες τις δυνάμεις, αρχές και εξουσίες. Για μας τους χριστιανούς το χαμένο πρόσωπο και ο ξανακερδισμένος εαυτός είναι ο Ιησούς Χριστός. Τουλάχιστο έτσι λέμε. Το Άλφα και το Ωμέγα. Πρώτος και Άναρχος. Τελευταίος και Ατελεύτητος. Περιέχει τα πάντα όντας ο ίδιος Άπειρος . Για τούτο μας βεβαιώνει και η Αποκάλυψη του Ιωάννη (Απ.κεφ.1:7-8).

Χριστός Παντοκράτωρ, Ι. Μονή Σταυρονικήτα Αγίου Όρους, 1546.

Πιο πίσω και από την εποχή του Χριστού οι άνθρωποι είχαν την ίδια αναζήτηση. Το ψάξιμο αυτό και η δίψα του ανθρώπου για σωτηρία χάνονται στο βαθύ παρελθόν του. Στην απαρχή της μνήμης. Εκτός από τον προφήτη Ησαΐα που μίλησε πρώτος για τον Δούλο του Κυρίου και την ενότητα του Θεού ακολουθεί ο Πλάτωνας στους «Νόμους» του. Επηρεασμένος από την λύρα του Ορφέα ο «πατήρ των φιλοσόφων» μας λέγει: «ο μεν δη Θεός...αρχήν τε και τελευτήν και μέσα των απάντων έχων...». Ο Θεός δηλαδή είναι αρχή, τέλος αλλά περιέχει και όλα τα ενδιάμεσα. Ο δε Πλούταρχος σώζει αρχαία επιγραφή του Αιγυπτιακού ναού της Ναϊθ (Αθηνάς) που σε ελεύθερη μετάφραση εξηγείται: «Εγώ είμαι όλα όσα συμβαίνουν, όσα είναι κι όσα θε να 'ρθουν». Οι αρχαίοι αστρολόγοι πάλι πίστευαν ότι τα γράμματα του αλφαβήτου, από το Α μέχρι το Ω, βρίσκονταν σε μια μυστηριώδη σχέση και ανταπόκριση με τους ζωδιακούς σχηματισμούς του ουρανού, δίνοντας μια μυστικιστική βαρύτητα στο πρώτο και το τελευταίο γράμμα. Οι αλχημιστές του μεσαίωνα έκαναν ανίερες αλφαβητικές επικλήσεις θέλοντας να οικειοποιηθούν τον παγκόσμιο χαρακτήρα της θεότητας, για το προσωπικό πάντοτε όφελος. Ξεχάσαμε τους μονοθεϊστές Ιουδαίους. Μετά τον Χριστό έβλεπαν ανάμεσα στο βοϊδόσχημο Άλεφ και στο τελικό Ταβ να περιέχεται όλος ο νόμος του Θεού. Πίστευαν ότι ο Αδάμ δεν μπόρεσε να εκπληρώσει σωστά ούτε μια από τις εντολές που πρόσταζε η πεπυκνωμένη θεϊκή φύση των γραμμάτων. Σε αντίθεση με τον Αβραάμ και τον Μωυσή που πρώτοι κατανόησαν

τον νόμο. Από το Άλεφ έως το Ταβ. Εδώ έχουμε να κάνουμε με την τυπολογική ερμηνεία των ραβίνων, που εστιάζεται πεισματωδώς, στα πρόσωπα των προφητών και ειδικώς του Μωυσή.

Τριώδιον Κτανυκτικόν, εκδόσεις Φώς

Οι Ιουδαίοι της Καινής Διαθήκης, οι πρώτοι χριστιανοί και ο Ευαγγελιστής Ιωάννης με το Α και το Ω εννοούσαν τον Θεό αλλά και τον Υιό Του, τον Χριστό. Ό,τι έχει ο Πατέρας έχει και ο Υιός. Αργότερα μάλιστα ο Κλήμης ο Αλεξανδρέας απελευθερώνοντας την γεωμετρική έννοια του κύκλου από την μυστικιστική της σημασία θα πει :''Ο κύκλος αυτός- δηλαδή ο Υιός και Λόγος του Θεού- ενώνει όλες τις δυνάμεις που υπάρχουν. Γι' αυτό λέγεται, Άλφα και Ωμέγα. Το τέλος γίνεται αρχή και η αρχή τέλος χωρίς καμία διάσπαση. Το να πιστεύει κάποιος σ' Αυτόν, στον Χριστό, τον κάνει να στέκεται συμπαγής, ενώ χωρίς την πίστη αυτή διασπάται και γίνεται κομμάτια.'' Ας θυμηθούμε εδώ και τον άγιο Μάρκο τον ασκητή που στοχαζόμενος περί του μυστηρίου της θείας Οικονομίας λέγει: « *Η βεβαία πίστης πύργος εστίν ισχυρός. Χριστός δε τα πάντα το πιστεύοντι γίνεται* ». (Φιλοκ. Σελ. 96 τ.Α)]. Ο Κλήμης βγάζει από την έννοια του κύκλου κάθε ερμητικό νόημα. Αν για τους ερμητικούς φιλοσόφους ο Θεός είναι κύκλος με κέντρο παντού και περιφέρεια πουθενά, ο Χριστός για τους χριστιανούς είναι συγκεκριμένο πρόσωπο. Ιστορικό, υπήρχε από πάντοτε. Αίδιο. Είναι το Α και το Ω. Ο Ων , ο Ην και ο Ερχόμενος.

Μονή Ξηροποτάμου Εξωνάρθηκας 1783

Έργο των ζωγράφων Κωνσταντίνου, Αθανασίου και Ναούμ από την Κορυτσά
Στο πάνω μέρος αναγράφεται: ΕΓΩ ΕΙΜΙ [Τ]Ο Α ΚΑΙ ΤΟ Ω, ΑΡΧΗ ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ (Αποκ. κα', 6)
Η παράσταση επιζωγραφίστηκε το έτος 1896 από τον ιερομόναχο Γρηγόριο.

Από τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις του αποκαλυπτικού Α και Ω βέβαια δεν έλειψαν οι γνωστικοί. Δίχως να ακούσουν το κήρυγμα των προφητών και να αφουγκραστούν τα πρώτα λόγια του κατά Ιωάννη, εντελώς βιαστικά απέδωσαν στο γραμματολογικό συμβολισμό μια αριθμολογική ερμηνεία. Έτσι κατέληξαν αλλού. Σε σημαντικό αλλά παρασκηνιακό ρόλο, διαμορφώνοντας κυρίως το υπόγειο τέμπο του ιστορίας. Προσπάθησαν να ταυτίσουν το Α και το Ω με κάποιο είδος υπερβατικής εκπόρευσης, στο πρόσωπο του Ιησού ,ανακυκλώνοντας την πίστη της ανατολής στον καθολικό απορροϊσμό και στα άβατα. Διερμηνεύοντας αριθμολογικά, στην πορεία του χρόνου συστηματοποίησαν το σύστημα της Καμπάλα.

Το Α και το Ω ως σύμβολο του παντός το συναντούμαι και στην αρχαία τέχνη. Την αναζωογόνησή του την οφείλει ξανά σε γνωστικές και μαγικές παραδόσεις. Σε κάποιες περιπτώσεις συνδέεται με σταυρόσχημους συμβολισμούς και την ανίερη παραλλαγή της σβάστικας. Αργότερα δε, στην εποχή των Οικουμενικών Συνόδων το γνωστικό και ειδωλολατρικό στρατόπεδο ασκεί πολεμική απέναντι στην ταυτόσημη εξεικόνιση του κλασσικού σταυρού με το Α και το Ω, την οποία θεωρείται απαράδεκτη. Το Α και το Ω μαζί με τον Σταυρό γίνεται πλέον

συμβολικός παραστάτης της αϊδιότητας, του Σαρκωθέντος Λόγου! Δόγμα το οποίο πλην των Ορθοδόξων κανείς δεν το ήθελε. Ειδικά το στρατόπεδο του Αρείου και των μονοφυσιτών αργότερα. Αυτό που δεν κατάφεραν οι γνωστικοί τελικά, ανέλαβαν να το κάνουν οι αρειανίζοντες διχάζοντας φανερά για πολύ καιρό την Εκκλησία. Ωστόσο ο Σταυρός διαυγής πλέον από συμβολισμούς του αδύτου και φιλοσοφικές νοθείες γίνεται έμβλημα της Ορθοδοξίας.

Τα χρόνια περνούν. Η Δευτέρα του Χριστού Παρουσία αργεί. Η μακροθυμία του Θεού διαστέλλει το χρόνο ώστε να σωθούν όσο δυνατόν περισσότερες ψυχές. Οι μορφές των αγίων ξεφτίζουν στους νάρθηκες του νου αλλά ο νουνιάς έχει περισσότερο από κάθε άλλη φορά ανάγκη τη συνομιλία τους με το Θεό. Τα πάθη δεν αφήνουν τον φουκαρά άνθρωπάκο να ησυχάσει. Οι περισσότεροι από μας έχουμε κρυφά μαράζια που ώρες – ώρες γίνονται μελαγχολικές φουρτούνες. Ο πονηρός δεν μας πολεμάει μόνο με την πραγματικότητα αλλά με τη λεπτή φαντασία και μνήμη. Με το ζόρι η ανθρωπότητα βάζει χαλινό. Ακούμε συχνά την φράση ότι «να η Εκκλησία εκκοσμικεύτηκε». Αλήθεια είναι αυτό. Αλλά και μεις, το ποίμνιο έχουμε αφεθεί σε ρεμβασμούς αυτοϊκανοποίησης ή αυτοκαταστροφής. Σε επίνοιες της αυστηρής λογικής και της άκαμπτης επιθυμίας. Από το συν – πλην άπειρο του Καρτέσιου στο συν – πλην άπειρο του δημιουργικού, κατά τα άλλα Εγώ.

Γινόμενος ο ίδιος ο άνθρωπος το Α και το Ω ανακυκλώνει γεωμετρικά τον εαυτό του. Βγάζοντας τον Χριστό από τη ζωή του, αποδυναμώνει κατά πολύ τα ψυχικά του όρια, κινδυνεύοντας να μετασχηματιστεί σε φουσαλίδα του σύμπαντος.

Αντίθετα , σύμφωνα με τον επίσκοπο Αθανάσιο Γιέφτιτς, η ελπίδα του ανθρώπου είναι ο ίδιος ο όντως Άνθρωπος, ο Χριστός, το σημείον Ω, που περιλαμβάνει το σημείον Α ως αρχή, αλλά είναι το Τέλος, το Πλήρωμα, που με την Ανάστασή του υπερέβη τον θάνατο και τη φθορά (*Από την Ελευθερία στην Αγάπη*, εκδ. Δόμος, Αθήνα 2012, σ. 106).